

Spoštovane in spoštovani!

“Kravata je, mašni gvant tudi, šulni so spucani? Vse je torej v redu, ku toka je, lahko torej greva!” bi rekel sedaj Andrej in se posmejal; če bi pa jaz te besede izrekel, bi pa zategnil enega svojih “Sevejde!”, s katerim mi je vedno potrdil, da ve, da sem z Zgornje Vipavske doma.

Andreja Malniča bomo vsi pogrešali predvsem zato, ker je imel odnos do sveta okrog sebe, do sveta, ki ga je opazoval ter kot etnolog poznal, predvsem pa je imel odnos do ljudi, do vseh nas.

Vsi, ki smo ga poznali, smo ga videli nastopati v javnosti in sam sem vedno užival, ko je Andrej oblekel praznjo obleko, si redkokdaj, a za velike priložnosti vedno, nadel kravato, ki sem mu jo nemalokrat popravil, na samem seveda, pred začetkom prireditve, ki jo je organiziral in vodil, s hvaležno nestrpnostjo dobrodušnega medveda mi je to vedno pustil storiti in me gledal z ironijo izobraženca, ki mi je na tihem vedno poočital, da sem zapuustil kmečki svet, za katerega mi je edino on znal razložiti, da ga je za vedno odnesel čas, kot je odnesel čas tudi jezik kmečkega sveta, na katerega je bil tudi sam izjemno navezan.

Andrej je bil svobodoljuben človek, človek odprtega sveta, tudi zato je bil med nami vedno prisoten peš, s svojim kolesom in skoraj vedno športno, neformalno oblečen, kot bi nam hotel ob vsaki priložnosti povedati, da je rad prost, svoboden, odprt in jasen. Bil je svojevrsten asket, o čemer je pričala njegova delovna direktorska soba, kakršne nima noben direktor pri nas, saj si je v sobi izbral skromno, realsocialistično preprosto pohištvo, ki je pričalo o času, v katerem je sam zrastel, naravnost boleča odsotnost nepotrebnih predmetov in vsakovrstne navlake na njegovi delovni mizi in v njegovi pisarni pa je pričala o njegovem odnosu do življenja in dela, saj ni imel rad nepotrebnega.

Spoznala sva se v časih, ki se danes zdijo prazgodovina, ko še ni bilo na obzorju ne prenosnih telefonov in ne digitalnih aparatov in ne digitalnega sveta, še svetovnega spleta in interneta ne. Oba sva se priučila na te nove možnosti komuniciranja, a prav dejstvo, da je Andrej vsakodnevno sedel na kolo in prišel v Gorico na Travnik v naš bar Pace, kjer imamo sodelavci pri tedniku Novi glas, svoje drugo uredništvo, najlepše govori o tem, da je bil Andrej človek dialoga, srečevanj, človek, ki je rad imel otipljivi, stvarni svet. Naš svet, ta trenutek in ta čas, ki nam je edini dan, da v njem živimo.

V enem najinih številnih in plodnih pogovorov mi je zaupal, da bi sam najraje živel tako, kot smo živeli pri vojaki v JLA, saj bi bila, tako Andrej: “Ena kaset, kakršno smo imeli pri vojaki za čevlje ter oblačila, čisto dovolj za vse življenje!”

To je bil Andrej: človek, ki je iskal bistveno, povsod.

“Moj čas življenja je odvisen od zunanjih stvari, ni odvisen od mene.

Od mene pa je odvisno, ali v polnosti živim čas, ki mi je namenjen,” je pred skoraj dva tisoč leti napisal rimski mislec Seneka v enem svojih pisem Luciliju in stoični filozof je s temi besedami najbolje označil našega Andreja, ki je v polnosti živel prekratek čas, ki mu je bil odmerjen za življenje.

Andrej Malnič je bil Goričan, rojen v Novi Gorici, a doma prav tako v Gorici na drugi strani meje, vsakodnevno je živel obe mesti, s svojim velikim znanjem

pa je zgledno skrbel za "našo stvar" na obeh straneh državne meje med Slovenijo in Italijo od Milj do Trbiža, da, od Milj do Trbiža! Dejansko smo vsi tisti Slovenci, ki živimo in delamo v slovenskih ustanovah v Italiji, s smrtjo Andreja izgubili človeka, na katerega smo lahko vedno in ob vsaki priložnosti računali in to zato, ker nas je poznal, osebno poznal, se z nami srečeval, z nami delal in redno dihal, trpel, se veselil, živel z nami. S svojim strokovnim znanjem, s sodelavci Goriškega muzeja in z osebnimi poznanstvi je sodeloval in pomagal, kjerkoli je mogel, nikdar nas ni delil, vedno pomagal vsem, kjerkoli je mogel, od Trbiža do Milj, pa naj je šlo za Kulturni dom, center Lojze Bratuž, našo knjižnico, galerije, vaška društva in lahko bi našteval v nedogled, bil je stalno prisoten med nami.

Andrej Malnič je vedel, kaj je narodnost, kaj jezik, kaj država, kaj slovenstvo in kaj so resnične vrednote, vedel je, kaj je bistveno in kaj navlaka. Svetovljan po duhu, človek visokih etičnih načel, a trdno zasidran v slovenstvo in našo lepo Goriško, je v svojih nastopih in pri svojem delu vedno imel pred očmi to, kar je naš Ivan Cankar imenoval arena življenja, da, za našega Andreja lahko zatrdimo, da je v svojem prekratkem življenju zanj veljalo pravilo: "V areni življenja sem stal."

Do italijanskih, furlanskih in drugih prijateljev je imel lep odnos, tkal je vezi med nami in vedno poskrbel, da se je vedelo, kdo je kdo, pri njem ni bilo trohice tistega pogubnega klečeplaznega hlapčevstva, ki se kaže že v tistem kranjskem zmotnem: "Gremo na cappuccino v Udine!"

Andreja je odlikoval socialni čut, ki ga danes še kako vsi pogrešamo, poznal je čase pomanjkanja, a ostal zvest vrednotam pravičnega socialnega in narodnega boja, družilo naju je tudi odločno odklanjanje potvarjanje zgodovine, kot tudi vztrajno zagovarjanje vrednot pravičnega upora naših prednikov tujcem.

"Ljubezen naj bo brez hinavščine. Odklanjajte zlo, oklepajte pa se dobrega....Tekmujte v medsebojnem spoštovanju.... Drug o drugem imejte isto mišljenje, ne razmišljajte o visokih stvareh, marveč se prilagajajte skromnim.... Če je mogoče, kolikor je odvisno od vas, živite v miru z vsemi ljudmi," je zapisal Pavel v Pismu Rimljanom in tega evangeljskega izročila se je v iskrenem humanističnem, krščanskem občutju držal Andrej, ki mi je med številnimi obiski pri meni, ko sva se pogovarjala in nama je bilo hudo zaradi neupravičenih napadov na najino javno delo, nič koliko krat dejal: "Zapomni si, Jurij, najtežje je biti kristjan!"

O strokovnem delu najbolje govorijo njegova dela, o Andreju ima vsakdo izmed nas svoj spomin, svoje vtise, na tem mestu pa sem danes zato, da se mu v imenu vseh Slovencev, ki živimo v Italiji, zahvalim za vse opravljeno, predvsem pa za njegovo tovariško nesebično pomoč in njegovo nesebično, krasno prisotnost med nami.

Bila sva prijatelja.

Velika prijatelja.

Pravzaprav smo bili najprej trije: Marko Vuk, Andrej Malnič in jaz.

Potem je Marko, ki sva ga z Andrejem najraje dražila pri Rdečem kamnu v Rožni dolini, kamor smo vsak teden hodili dolga leta na kosila, tako smo imenovali restavracijo na meji!, odšel v večnost in sva oba z Andrejem nekaj časa molčala, tudi k Rdečem kamnu nisva več zahajala, dobivala sva se drugje.

Tako Marko kot Andrej sta delala v Goriškem muzeju, ki so ga dr. Branko Marušič, mag. Slavica Plahuta in naš Andrej s sodelavci dvignili na visoko raven osrednje kulturne ustanove na Goriškem, ki presega pomen regionalne ustanove!

Danes ju ni več, ne Marka in ne Andreja, pogrešali bomo oba.

Še kako bomo pogrešali Andreja!

K Andreju sem med zadnjo življenjsko preizkušnjo hodil redno na obiske, za kar sem hvaležen Andrejevi ženi Ireni, ljubljeni hčerki Ani, njegovi mami Elviri, bratu Sandiju in stricu Borisu.

In tudi tokrat je Andrej poskrbel, da sem spoznal nove ljudi, spet je nemo in nemočen stkal nove vezi med nami, spoznal sem namreč čudovite medicinske sestre, ki so skrbele zanj in ob obiskih tudi zame, prijazno in nevsiljivo, z zlatim srcem, za kar jim javno izrekam zahvalo.

Lili, Tamara, Urška, Aladina, Martina... so imena teh zlatih punc, ki so imela našega Andreja rade, kot smo ga imeli radi mi.

Bil je tak, kot so bili njegovi nenapovedani obiski v našem uredništvu, kjer ga bomo vsi pogrešali. Kolo je pristavil zraven Katoliške knjigarne na zid in pozvonil v uredništvo, našima Majdi ali Ivi je samo preprosto rekel: "Je sitnoba gor?"

In sem šel, sitnoba, kot me je imenoval, na kavo z njim.

In me je včasih povabil zvečer nekam, mi pred leti čisto slučajno predstavil mlajšega fanta, ki je danes med nami, gospoda župana Mateja Arčona, pred leti prav tako gospoda poslanca Mirka Brulca, prijatelja Momota in še in še... Ali pa mi je samo preprosto rekel: "Ti moraš spoznati Zdravka Likarja!" In je poskrbel, da sem spoznal Zdravka in druge in jaz sem mu v zameno predstavljal svoj, najin, naš krog ljudi, ki "v srcu dobro mislimo".

Srečevanja, ljudje, nove vezi.

Da, bil je tkalec vezi!

Človeških vezi, novih znanstev in novih prijateljstev, človek preudarne besede.

Bil je moder mož.

"Lepu je blu, šaldu lepu!" bi rekel ironično sedaj naš Andrej.

In bi se nasmehnil, me pogledal s svojimi iskrivimi očmi ter dodal: "Ja, malu predolg si biu, ma j že prou taku!"

Dolžan pa sem dodati še osebno noto in sicer to, kako se Andrej, žal, ni držal najinega moškega dogovora, zares to ni fer, ker sva bila zmenjena, da bo on govoril na mojem pogrebu; on je takrat, ko sva o tem prav obešenjaško veselo govorila, še ironično dodal: "Ti bom prinesel vžigalnik na grob, velja?"

Ko vam, ženi Ireni, hčerki Ani, mami Elviri, bratu Sandiju, stricu Borisu in ostalim sorodnikom, predvsem pa vam, njegovim sodelavcem v Goriškem muzeju in vsem, ki ste prisotni, v svojem ter v imenu celotne slovenske narodne skupnosti v Italiji, a tudi v imenu njegovih in naših italijanskih ter furlanskih prijateljev, tu, v njegovi rodni Novi Gorici izrekam iskreno sožalje ob odhodu našega Andreja v večnost, si ne morem kaj, da si ne bi zaželel, da bi si v spomin priklicali njegov nasmeh, ko bi nam sedaj rekel, naj tudi v prihodnje ostanemo to, kar smo in tu in zdaj delamo zato, da bi naša družba bila bolj topla, bolj solidarna, bolj odprta in bolj zavezana našemu skupnemu izročilu, tu, na Andrejevem in našem prelepem Goriškem!

In vem, da bi mi Andrej sedaj šepnil: "Ti, potem mi predstaviš tega in tega?"

In bi mu jaz odvrnil: "Ma počaki nu malu, dej!
In on bi imel seveda zadnjo besedo: "Sej bom, ma malu predolgi ste!"

Jurij Paljk

Žalna seja za Andreja Malniča
Velika sejna dvorana Mestne občine Nova Gorica
-petek, 9. avgusta 2013